

Vattenmyndigheten
Länsstyrelsen i
Västmanlands län
Diarienumr 537-5058-14

**Samråd för Förslag på förvaltningsplan, Förslag till
miljökvalitetsnormer och Förslag på åtgärdsprogram, med
tillhörande miljökonsekvensbeskrivning, för Norra Östersjöns
vattendistrikt 2015-2021**

Dnr KS12/146-340

För att säkerställa att man maximerar nyttan med miljöåtgärder är det alltid viktigt att fokusera på rätt saker. Grundläggande är att mätning och data har en hög signifikansnivå och att man har ett bra underlag innan man lägger förslag på åtgärder. Det finns på flera ställen kommentarer om att man inte har tillräckligt med fakta vilket naturligtvis inte sedan kan leda till åtgärder som man inte kan beräkna effekten för. Flera av åtgärderna är saker som kommunen redan arbetar med, andra ligger kanske inte inom kommunens ansvarsområde.

Att mäta vissa vattenförekomstens status vid ett fåtal tillfällen och klassificera dem som bristande eller t o m att de kanske kan vara risk för att de kan komma att bli dåliga, kan ge uppfattningen om att alla åtgärder ska göras för samtliga vatten även om det kanske inte är nödvändigt. Fokus kan då inte riktas till de som ger bäst nytta.

Eftersom Mälarearnas omges av Mälarens vatten betyder det att många av föroreningarna som uppmäts här inte nödvändigtvis behöver härröra från kommunen. Det är viktigt att man vid åtgärdsprogram härleder brister i vattenkvaliteten till var och när utsläppen sker. Åtgärder för t ex kvicksilver görs som bäst inte i den lokala vattenförekomsten utan på miljöarbete på EU nivå.

Övergripande synpunkter

Ekerö kommun vill framhålla att det är ett mycket väl genomarbetat material (förvaltningsplan och åtgärdsprogram) som Vattendelegationen har sänt ut på samråd. Trots väl skrivna och strukturerade handlingar är det svårt, på grund av det omfattande materialet, att erhålla en helhetsbild och övergripande

förståelse för vattenförvaltningen. Det medför att det även är svårt att bilda sig en uppfattning om hur åtgärder kommer att påverka den kommunala verksamheten, verksamheter och enskilda medborgare. Därmed är det också svårt tillvarata olika intressen på kort och lång sikt.

Den övervägande andelen kommentarer tillfogas de tre sammanställningar som är aktuella för Ekerö kommun i åtgärdsprogrammets medföljande bilaga med sammanställningar av åtgärdsbehovet för 50 avrinningsområden. Materialet innehåller brister och upplevs inte genomarbetat eller genomtänkt. Åtgärdsprogrammen behöver förbättras för att bli användbara.

De flesta åtgärder som omnämns i åtgärdsprogrammen är åtgärder som kommuner redan arbetar med, om än i olika omfattning. Enskilda avlopp och reningsverk, sanering av förorenade områden, utsläppsminskningar och dagvattenrening arbetar också kommuner med i olika omfattning. Det framkommer inte på vilken nivå arbetet bör ligga för uppnå respektive vidmakthålla god ekologisk status. Det kan i detta sammanhang även framföras att tidplanen i åtgärdsprogrammen vad gäller tillsyn är för snäv (år 2018). Innan dess ska föreskrifter tillkomma och åtgärden ska hinna genomföras av verksamhetsutövaren, samt resurser tillföras tillsynsverksamheten som en följd av fattade beslut. Det gäller särskilt för resterande föreslagna åtgärder, vilka är de åtgärder som kommuner vanligtvis inte arbetar med (strukturkalkning, skyddszoner, fosfordammar och våtmarker), och som det krävs förändrade föreskrifter för att uppnå.

Åtgärdsprogrammen uppfattas i huvudsak riktas mot kommuner. När åtgärdslistorna dock presenteras i slutet av dokumentet blir det tydligt att nästan alla åtgärder som kommuner ska vidta är beroende av att beslut först fattas av statliga myndigheter (föreskrifter), eller att tillsynsvägledning utvecklas. Detta förhållande skulle behöva poängteras i åtgärdsprogrammen, samt att huvudfokus i åtgärdsprogrammen skiftar från kommun till statliga myndigheter (under denna cykel). Dels för att vara realistiska, och dels för att belysa detta förhållande för de statliga aktörerna. En vanlig uppfattning är att det finns stora möjligheter för kommuner att vidta åtgärder för förbättrad miljö kvalitet.

Åtgärder i åtgärdsprogrammen är föreslagna både när en vattenförekomst har måttlig ekologisk status, respektive när en vattenförekomst uppnår god ekologisk status, men riskerar försämrad status. Att åtgärdsprogrammen inte skiljer på vattenförekomsterna med olika status upplevs rörigt och förvirrande. En annan fråga som har dykt upp är hur kommunen ska förhålla sig till skillnaden mellan statusklassningen när åtgärder ska prioriteras och vidtas.

En likartad behandling av statusklassningen skulle för Ekerö kommun innebära att åtgärder behöver vidtas över hela kommunen eftersom samtliga vattenförekomster i kommunen, utöver de som har måttlig ekologisk status, riskerar att inte uppnå god ekologisk status. Förhållandet blir liknande vad gäller kemisk status. Åtgärdsprogrammen för åtgärdsområden riskerar att bli överflödiga, eftersom åtgärder behöver vidtas överallt samtidigt som de främst omfattar samma åtgärder som åtgärdsprogrammet. Åtgärdsprogrammen bör vara per vattenförekomst för att vara funktionella, alternativt inte ha denna detaljeringsgrad.

Relationen till annat miljöarbete skulle behöva omnämnas i större omfattning. Det är kanske naturligt att åtgärder för förbättrad vattenkvalitet hanterar föroreningar när utsläppen redan skett (end-of-pipe), eftersom det är i vattnet som föroreningarna till slut hamnar. Denna avgränsning skulle kunna tydliggöras i materialet.

Förslag till miljökvalitetsnormer för vattenförekomster i Norra Östersjöns vattendistrikt

Eftersom kvicksilverförekomsten svårligen kan påverkas av kommuner (internationella luftutsläpp), framgår det ej av miljökvalitetsnormerna huruvida åtgärder för kemisk status behöver vidtas eller inte. Kemisk status utan kvicksilver bör därför finnas med som en egen kolumn i dokumentet, och det skulle därmed även kunna framgå om vattenförekomsten är oklassad.

Förslag på åtgärdsprogram för Norra Östersjöns vattendistrikt 2015-2021

Kemikalieinspektionen bör rimligtvis erhålla ansvar för fler åtgärder. En möjlig åtgärd skulle kunna vara att sammanställa spridningsvägar för olika föroreningar, till exempel för kadmium. Det står på många ställen att det saknas kunskap om miljögifter, samtidigt som det inte går att hitta åtgärder för att komma tillrätta med denna kunskapsbrist.

Ekerö kommun ser ett behov av revidering av kommunernas åtgärd 3 och välkomnar att begreppet skyddsnivå för enskilda avlopp utreds och utvecklas i samband med Havs- och vattenmyndighetens regeringsuppdrag. En formulering som innebär att ställa krav på högre reningsnivå, enligt gällande författning, för avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, miljökvalitetsnormerna för vatten skulle upplevas som mer ändamålsenlig.

Kommunen håller med om att det finns ett stort behov av att identifiera och åtgärda brister i avloppsledningsnätet. Däremot kan det ifrågasättas varför åtgärden riktar sig mot tillsynsmyndighet och inte i första hand mot kommunen som huvudman för den allmänna VA-anläggningen. Om åtgärden

ska riktas mot kommunen som tillsynsmyndighet bör den även riktas mot länsstyrelsen i de fall länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

Det kan också ifrågasättas om inrättande av vattenskyddsområden för de enskilda dricksvattentäkter som avses i åtgärd 6 är det mest resurseffektiva sättet att uppnå det långsiktiga skydd som beskrivs i tidigare åtgärdsprogram.

Åtgärdsprogram för Fiskarfjärdens, Riddarfjärdens, Ulvsundasjöns och Årstavikens närområden

Inledningsvis är Ekerö kommun inte omnämnd som en av de aktörer som behöver vidta åtgärder för övergödning för åtgärdsområdet. Det kan bero på att Fiskarfjärden uppnår god ekologisk status. Senare omnämns ändå tillsyn av hästhållning på Lovö, strukturkalkning och andra åtgärder inom jordbruket. Det är därför oklart huruvida kommunen ska vidta åtgärder eller inte.

Åtgärdslistan på s.23 upplevs inte vara anpassad till de faktiska utsläppsförhållandena på s.21. Exempelvis står strukturkalkning som den mest kostnadseffektiva åtgärden trots att dagvatten är den stora källan till fosforutsläppen. Det finns sannolikt bara jordbruk inom vattenförekomsten Fiskarfjärden som redan har god status.

Åtgärdsprogram för Arnöfjärdens, Gripsholmsvikens, Långtarmens, Marielundsfjärdens, Prästfjärdens, Rödstensfjärdens och Tynnelsöfjärdens åtgärdsområden

Statusklassificeringen av åtgärdsområdena uppges vara osäker på grund på grund av att näringsämnen tyder på god status, medan biologiska kvalitetsfaktorer (som är utslagsgivande) visar sämre status. Det står att halten klorofyll är hög och att detta behöver verifieras med en växtplanktonundersökning, detta har dock inte gjorts. Om statusen kan tippa över till god bör rimligen analyser av plankton genomföras innan 40 miljoner kronor satsas på åtgärder för att minska övergödningen i just denna vattenförekomst.

Åtgärdsprogram för Görvälns åtgärdsområde

Det står att åkermark ska strukturkalkas, samt att våtmarker och anpassade skyddszoner ska anläggas i Hilleshögvikens avrinningsområde. Ekerö kommun undrar vilken aktör som ansvarar för att dessa åtgärder vidtas innan år 2018.

I åtgärdsprogrammet för Görväln står det att god ekologisk status inte uppnås i en vattenförekomst med avseende på SFÅ orsakat av förhöjda zinkhalter, vad menas med detta? Det står att en vattenförekomst inte uppnår, det bör här stå att det är Mälaren-Görväln som inte uppnår god kemisk status, samt att Mälaren-Hilleshögviken är oklassad. Överlag behöver materialet genomarbetas, exempelvis har föreslagna åtgärder för att nå god status för miljögifter uppskattats till 1,4 miljoner per år (s.20).

Kapitel 2.1.1 till 2.1.3 uppfattas enbart behandla Hilleshögviken. Det upplevs därför felaktigt att åtgärderna under kapitel 2.1.4 omfattar åtgärder för hästhållning i Upplands-Bro. Det finns få tätbebyggda områden kring Hilleshögviken, och sannolikt inte heller några industrier, varför beskrivna källor till påverkan respektive förslag till åtgärder för dagvatten upplevs förvirrande. Är det hela åtgärdsområdet Görväln som hanteras så behöver detta nämnas även i kapitel 2.1.1 till 2.1.3.

Det vore mer ändamålsenligt om åtgärder för vattenförekomster med måttlig ekologisk status, skildes från de åtgärder som ska vidtas för att förhindra försämrade status.

För Ekerö kommun

Adam Reuterskiöld
Kommunstyrelsens ordförande